

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administraciji) in ekspediciji na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenredno ob delje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Zdravnik, zdravi samega sebe!

III.

Pod zastavo vere so se Slovenci predramili, te zastave so se pri svojem narodnem boji oklepali, njih neprijatelji so se jim radi tega smijali in jih zaničevali, ako pa hoče narod napredovati, držati se mora teh načelov, po katerih je dosegel svoje prve zmage. Slovenski narod je veren, ko je videl, da so njegovi učenci pod narodno zastavo, vstopil se je na njih stran, in zmaga je bila vselej le tam, kjer je prosti narod imel besedo. — V selskih občinah so volili vsak čas narodno, ker tukaj so videli seljaki na čelu narodnega gibanja tiste, ki so jih v cerkvi in šoli učili, tiste, ki so jim sicer največ zaupali. Prevrat v Ljubljani je bil najprej tam, kjer je imel določiti prost narod. Kaj sklepamo iz tega? Poslanec naroda mora postaviti to, kar spoštujejo njegovi volilci, kdor piše narodu za poduk in zabavo, mora spoštovati narodove svetinje, a te so pred vsem sveta vera, katoliška zavest. Prava ljubezen do naroda pa ni v tem, da se mu laskamo, da hvalimo tudi, kar ni hvale vrednega, samo da je narodno. Za presojo narodnih dejanj nam veljajo ista načela, kakor za presojo drugih človeških dejanj. Ob kratkem rečeno: Skrbimo našemu narodu za zdravo, tečno dušno hrano, ta ga bode tudi narodno očvrstila, človek, ki se Boga boji, bode spoštoval cesarja in ljubil svoj rod, sebičnež bode pa to storil le tedaj, ako bode imel od tega kake koristi. — Skušnja nas pa uči, da se v javnem življenju le rado vse prezira, kar ima značaj vernosti na sebi. Ni treba, da bi človek vero imel zmirom v ustih, marveč treba je vero v dejanji pokazati, tedaj časnik jo mora pokazati v svoji pisavi, ne le samo v tem, da prinaša kako zadavno notico. Čudno in ob enem smešno, kako nekateri časniki lovijo duhovske novice, ob enem pa prinašajo nesramne romane in druge neslanarije, ter mislijo s tem ustrezati, znabiti celó povzdigniti versko-narodno zavest. Tedaj ob enem Kristus in Belial! Nikakor nočemo s tem obsojati vse poprek našega časopisja, a mi tako zvani Staro-Slovenci se tudi nočemo zanašati na milost drugih, da bi od njih v dar dobivali, kar nam po vsi pravici gre. Zadnje volitve na Kranjskem so nas do dobrega prepričale, kaj nas čaka, ako se do časa ne ganimemo. Modri gospodar ne bode ob dežji strehe popravljal, in vode gradil tačas, kedar mu že zemlja odnaša. Zakaj, da so Staro-Slovenci osnovali svoj poseben list, to ve vsak, kdor se briga za naše javno življenje. Morda so se stvari odsihmal obrnile na boljše. Bog hotel, da bi se bile! Ne dolžimo nikoga, a kdor pozna naš vek, ne samo našo kranjsko deželo, marveč sedanje stanje Evrope; kdor pregleduje vse, kar se po svetu godi, ne more vendar tajiti,

da se sveta vera, katoliška cerkev, tu strahuje, tam prezira, tu očitno, tam skrivaj napada. Ne čakajmo tedaj, da bi nas nasprotniki prehiteli, da bi zasejali ljuliko med slovensko ljudstvo. (Bog hotel, da bi je že le preveč ne bili! Vred.) Pohujšanje sicer mora priti, a gorje človeku, po katerem pride! Z napredujočo omiko se bodo zatrosili tudi med naš narod krivi pojmovi, razširila se bode, tako se bojimo, vmemarnost in zamrza do vsega cerkvenega življenja. Da se pa to odvrne, kolikor se more, je dolžnost vsacega pravega rodoljuba, da podpira duševno in gmotno te, ki delajo na to, da naše ljudstvo ostane verno-katoliško. Dokler bode narod veren, bode tudi značajan in stanovit, ako se pomehkuži in poleni, ni daleč do narodne smrti.

Razložili smo tedaj menda dosti jasno vsemu svetu, kaj nas vodi pri našem delu, po katerih načelih hočemo ravnati, da ohranimo vero in katoliško prepričanje med ljubljanim narodom. Kdor je hotel, nas je razumel, kdor more in hoče, naj nas podpira, vsi skupaj pa delajmo, dokler je čas, žrtvujmo narodu svoje moči; vsak narod si svojo srečo ali nesrečo sam pripravi; kdor pa leno in zanikerno gleda na delo drugih, naj nikar ne toži, da je vse delo zastoj!

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. avgusta.

Avstrijske dežele.

Slovensko politično društvo v Mariboru je imelo preteklo nedeljo 12. t. m. potovalni shod v Sevnici ob Savi. Došlo je nad 400 udov od blizo in daleč. Najprej je poročal državni in deželni poslanec dr. Vošnjak o delavnosti v državnem zboru in o sedanjem stanu Slovencev. Zbor je z živahnim odobrenjem sprejel to poročilo, zahvalil se gosp. državnemu poslancu za njegov trud in mu izrazil zaupanje. G. Lenček je poročal o delavnosti južno-štajarskega sadjerejskega društva in gosp. Mihael Vošnjak je govoril o posojilnicah. Zbor je sklenil poslati spomenico ministrskemu predsedniku grofu Taaffeju zaradi vradovanja v slovenskem jeziku, v slovenskih krajih naj se vmeščajo vradniki slovenskega jezika v pismu in besedi zmožni. Z živahnimi slava-klici presvitlemu cesarju se je sklenilo zborovanje. — Ni je stvari, da bi ljudi tako živo podučevala v političnih stvareh, kakor so prav taki javni zbori, živa beseda sega k srcu, narod in njega zastopniki se spoznavajo, razne misli se razodevajo, pojmovi se bistrijo; da se pa tudi ljudstvo za to zanimiva, kaže obilo število zbranih. Slava možem, ki se ne bojé truda, ktereza prizadevajo taki zbori vodjem.

Iz Laksenburga. Radovednost, videti kraljico belgiško in nadvojvodinjo Štefanijo, zvalila je dunajskega ljudstva na stotine v nedeljo ven v cesarski grad. — Kraljica, mati in njeni hčeri, nadvojvodinja Štefanija in princesinja Louise iz Coburg-Gothe, so šle peš v farno cerkev k službi Božji. Po sveti maši so se sprehajale vse tri v parku, kamor ljudstvo

sme itd. Ljudje so se jim spoštljivo uklanjali ter jih pozdravljali.

Deželni zbor česki je zaključen. A danes 16. t. m. so začeli zborovati deželni zbori goriški, istrski. 3. septembra začne zborovati koroški deželni zbor.

Iz Prage, 14. avgusta. Po programu so sprejemali prevzvišeni nadškof in kardinal Schwarzenberg deputacije, ki so prišle čestitat o priliki praznovanja zlate maše. Dopoldne so prišli čestitat: nadškofijski kapitel, generaliteta, škofje, vnanji škofijski kapitelni, posvečeni škof Solnograški z adresno duhovenstva nadškofije v Solnogradu in več samostanskih redov; razna društva, mestna in okrajna zastopstva. Kardinal so prišli s papeževim poročnikom v dvorano. Grof Karol Schönborn je govoril v imenu deputacij, in opomnil, da današnjega dne se veseli slehern reven v deželi. Teh petdeset let, odkar so posvečeni bili v duhovna, sedaj zlatomašnik, je bila nepretrgana vrsta dobrot, ki so jih vernim skazovali. Kardinal so se zahvalili s toplimi besedami, ter sami in papežev poročnik blagoslovili verne. Častne darove so prinesli: slavnostni komitè praške meščanske garde, zastopstvo karolinodolsko; krasno pisane adresse ste poklonili: društvo v podporo ubogim po hišah, društvo praških obrtnikov. O poludne so sprejeli kardinal e. kr. namestnika barona Kravsa in druge načelnike pri e. kr. vladi, policijskega vodjo viteza Stejskala, potem deputacijo deželne nadsodnije s predsednikom Temničkom. Duhovščina pride k sprejemu jutro pred veliko mašo. Po veliki maši pride čestitat plemstvo pod vodstvom kneza Morica Lobkovic. V dar bodo poklonili: dragocen zlat kelih v gotiškem slogu, zlato čašico in skledico, krasno vezane mašne bukve in lepo izdelan pult za mašne bukve.

Baklade se je vdeležilo nad 2000 oseb z voščeniimi svečami. Veličasten sprejod je šel z godbo čez sloveči Karlov most na Hradšin, pred nadškofijsko palačo, tam je bilo navzoče tudi veliko zlahtne gospode. Ko so odpeli slavnostno kantato (zložil Stary), prikazali so se na balkonu knez in kardinal, obdajala sta jih papežev poročnik in fzm. Filipovič. V nemškem in českem jeziku zahvaljevali so se višji pastir za ljubezen svojih vernih, ki se posebno danes lepo prikazuje, ta vez naj objema pastirja in čedo, in potem so kot zlatomašnik blagoslovili zbrane. V najlepšem redu so se vrnili zbrani na Štefanov trg, kjer so se razšli.

Grof Chambord (Henrik V.) je od dne do dne slabši, pred kratkem so govorili, da se ozdravi, a sedaj so poročila vsa drugačna.

Iz Budapešte, 13. avgusta. Včeraj ob 9. uri je truma delavcev v „Neupestér“ ulici napadla pekarijo. Ko je policija vmes segla, je iz množice nekdo trikrat vstrelil. Delavci so pobili več oken. Dve kompaniji vojakov je prihitelo na pozorišče ter ste obdali množico, 42 so jih zaprli. Po drugih krajih v mestu je mirno.

Vnanje države.

V Ruščuk je priplulo pred kratkem več ladij s 150.000 kg. smodnika, mnogo streljiva za topništvo in pehoto, 42 večjih Krupovih topov, 3 pogorski topovi, in 1940 šotorov, in odidejo od tu dalje do Lompalanke in od tamkaj v Sofijo. Pošiljatev je iz Rusije doma. Ruski oficirji se menijo o bodočem

vstanku v Rodopiških gorah in misli se, da je baje ta pošiljatelj tje kaj namenjena.

Iz Amsterdama se 11. avgusta poroča, da je nizozemski kralj našemu nadvojvodi Karolu Ludoviku podelil veliki križ nizozemskega levovega reda.

Italijanski socialisti imeli so 5. avgusta v Raveni svoj občni shod. Policija je zanj zvedela in odšli so tje kaj: inšpektor redarstva, redarski vradniki in agenti in pa poročnik žandariski. Dvorana je bila od znotraj zaprta in nadzornik zahteva v kraljevem imenu, da se mu odpre, kar pa socialisti nečejo. Takoj so poslali po ključarja, kateri je duri s silo odprl, in policija vstopi. Predsednik socialistov protestuje zoper tako početje, ter predlaga, naj se dalje zboruje, za kar je tudi od 58 zbranih 32 mož glasovalo. Socialist Zirardini stavi na to svoj predlog: „Stalno vstanovljenje revolucionarne socialne strake v Romanji.“ Redarski nadzornik je pa koj na to rekel, da smatra za svojo dolžnost razpravo odmah ustaviti, kar je provzročilo neznansko zmešnjavo, trušč, vrišč in piskanje, vse, kakor Lahi mojstersko znajo. Na to pa vradnik svojo vradno šerpo opase, rekši, da je zbor razpuščen. To je bilo pa, kakor voda v vrelo maslo. Nemir in hrup sta do vrhunca priklopela in nadzornik si ne vé drugače pomagati, kakor da pošlje po pol kompanije grenadirjev, ki so koj na to pod vodstvom stotnika z nasajenimi bodali v dvorano stopili in 3 rogovileže s saboj vzeli in shod popolnoma razpuštili. Po mestu pa ni o nikakih nemirih čuti. Sicer se pa na Laškem že davno kuha in menimo, da ni več daleč ura, ko bo prepolni lonček izkipel.

Iz Švice. Pri volitvah v vstavni svet kantona bernskega so zmagali liberalci, voljenih je bilo 53 konservativnih, a 99 liberalnih, 34 sedežev je še praznih. Liberalci mislijo ustaviti reakcijo, ki se je začela letošnje leto o priliki šolskega boja; no, se bode videlo!

Iz Pariza, 13. avgusta. Od 1423 volitev za občni svet je znanih dosihmal 1173. Republikanci so zmagali na 601, konservativci na 303 krajih. Republikanci so pridobili 125, a zgubili 30 sedežev. Dosihmal preobladajo republikanci za 95 sedežev.

Na Španjskem še zmirom vre. „Temps“ vé povedati, da se mesto Sev de Urgel zmirom brani, dasiravno so pripovedovali, da se je vdalo. Bijejo se sedaj okoli Gerone, Figueras in na več krajih Katalonije. V Sans je bil boj zelo trdovraten. Tudi v predmestjih po Barceloni še zmirom vre. Vzdignil se je ravno celi polk; v ti deželi je namreč največ nezadovoljnih, zato je vstaja najhuja. V Barceloni so vstrelili več vojaških nižjih častnikov. Druga poročila hočejo vedeti, da se je provinca Sevilla vsa vzdignila. Tedaj se vstaja na vse kraje razširja. (Kar se tega tiče, so poročila vsa navskriž, tedaj — nič ne vemo za gotovo).

Portugiška vlada je naznanila španjski, da misli tistih 91 častnikov, ki so iz Badajosa pobegnili na Portugiško, polovico poslati na Angleško, drugo polovico na Francosko. Kar se tiče tistih 900 vojakov, ki so tudi prestopili, vzdržujejo se na vladine stroške, nasvetuje, da hočejo pomagati, da bi se poslali domov in naznanja, da hoče prositi za njih pomiloščenje. A že 10. t. m. naznanja francoski „Temps“, da so španjske častnike vbarkali na „Indijo“. Ker so se pa branili premeščenja na kak portugiški otok v oceanu, jih bodo pa dali na suho na Angleškem ali Francoskem. Tistih 900 prijetih vojakov je prinesla vojna ladija „Afrika“ na trdnjavo Pensche na obalah oceana, kjer bodo dolgo čakali pomiloščenja.

Španjski kralj Alfonz namerava potovati po Nemčiji, Avstriji in Francoski. Kakor se čuje, za takrat španjski uporniki ves revolucionarni aparat pripravljajo, da ga v tek spusté. Vederemo!

Angleško. Lord Randolph Churchill je že pred dalj časom napovedal, da hoče vladi predložiti pisma, iz katerih se bode dokazalo, da je khedive sam bil vzrok morijam v Aleksandriji. Ta zanimiva pisma so prišla zdaj v

London, in bodo dokazala tožbo zoper khediva. Več veljavnih mož ki jih je bilo tačas v Egiptu, je na to priseglo. Churchill bode ta pisma najprej predložil ministerskemu predsedniku, da se preiskava nadaljuje in pravo dejanje pozvé.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane 15. avg. Tukaj ni nič novega, vse je nekako zaspano in kdor more, je na počitnicah, še najmanjši škandalček se noče zgoditi, da bi potem kak nemški list mogel raztegniti ga in obesiti na veliki zvon ali dati na boben. Vreme je prelepo, vroče celó, ljudje leni, da še v okolico ne marajo hoditi slabo vino pit. Sploh — vse je mrtvo, pasji dnevi so.

Ali vendar — kakor prileti o lepem dnevu, ko so v cerkvi zbrani pobožni ljudje, kak neopir izpod oboka ter zmoti in celó razdraži jih, tako je z mirnim človekom, če sede in bere časnike; vse je mirno, tu in tam celó preveč, ne bi rekel, da ne še deželi in narodu na kvar; — kar pa prileti v ta mir kaka sova ali celó kak hudournik (tič, ki naznanja nevihto) in splaši vse, da začno plašno ozirati se in le še poslušajo, če bo začelo kmalu toči zvoniti. Na nebu ni pač nobenega črnega oblaka, ali, ker je tič hudournik priletel, marsikdo misli, da za njim mora priti tudi nevihta, in zažene krik.

Taki „hudourniki“, take sove so zdaj nemški listi, ki se vtikajo v naše zadeve, čeravno jih umejo toliko, kakor zagrizen nemški profesor cirilico ali kmet logaritme. Prvi in najbližji med temi listi je zdaj graška „Tagespost“, ki popade vsako kost, ktera se ji vrže. O njenih tovaršicah na Dunaji in drugje ne maram govoriti, kajti če bi človek hotel zavračati vse, kar pišejo, bi še o pasjih duevih ne imel miru.

V „Slovenca“ bilo je brati, da je pravosodni minister Pražak naročil državnima pravdnistvoma v Ljubljani in Celji, da morata s slovenskimi strankami uradovati slovenski, to je: za slovenske zatoženec spisavati tožbe v slovenskem jeziku in ravno v tem govoriti pri obravnavah, posebno pri porotnih. Da-si je ta ukaz le nekaj opomin na §. 19 drž. postav, se spné graška „Tagespost“ pokonci, kakor da bi jo bil gad pičil, ter kot ščit proti temu ukazu stegne izrek nekega zatoženca v Celji, ki je — vprašan: je li razumel slovensko zatožbo državnega pravdnika? — odgovoril, da ne. Iz tega hoče sklepati list, da s slovenskim jezikom pri sodnji sploh ne gre. Če bi bil državni pravdnik govoril nemški in bi bil tega zatoženca predsednik sodnije prašal, če je razumil ga, bi bil odgovor ravno tak, ker zatoženec, ki se krivega čuti, sploh tožbe ne mara umeti v nobenem jeziku.

Na to komaj omenjenja vredno dogodbo (ki je prišla v javnost najbrže po kakem — recimo — prijatelju znanega nam okrožne sodnije predsednika gosp. Heinricherja, kateri Slovenca še težje vidi, ko trikrat „falenega“ zajca) opira zloglasni glaški list svoje vedno mnenje ali bolje: bedarijo, da slovenski jezik ni za uradniško, posebno ne za sodnijsko rabo, češ, da ga priprosti narod ne ume.

Temu nasproti bi mi lahko prašali graško „Tagespošto“, koliko gorenjih, nemških Štajarcev ume pravilni, pismeni nemški jezik; pa tega ne moramo, ker se nam preabotno zdi. Priprost človek namreč ne bo nikjer razumel nobenega pismenega jezika natanjko, to je povsod, pri nas, pri Nemcih, Francozih, La-

hih in kjer si bodi. Vsak pameten človek pa bo vendar verjel, da bo Slovenec umel svoj jezik vendar veliko prej in bolje, naj bo še tako „novo-slovenski“, kakor nemškega, če je še tako „gmej“.

Iz takih muh toraj kovati orožje zoper slovenski jezik, je prebedasto — še celó o pasjih dnevih. Če to ni hudobija, je pa neumnost, kaj družega ni.

Z Gorenjskega, 10. avg. Dopisu v „Cerkvenem Glasbeniku“ štev. 8, stran 62, stvarno in mirno sledeče odgovarjam:

1. Nikoli mi ni prišlo na misel, da bi kot „homo novus“ presojeval cerkveno-glasbene umotvore. Prvič nisem v to poklican, drugič mi manjka večje izobraženosti v tem obziru. Ker me pa g. stolni kapelnik A. Förster napáčno sodi, misleč, da sem Benz-ovo mašo, ktera se je pela o priliki otvorjenja deželnega zbora 25. junija v ljubljanski stolnici, kritiziral kot kompozicijo: moram najprej opomniti, da omenjene skladbe do sedaj še poznal nisem in sem jo ravno 25. junija slišal, ter potem nekoliko nemerodajnih besedi o njeni izvršitvi v „Glasbeniku“ zapisal. Znano je, da idealov ne bomo nikoli popolnoma dosegli. Ako je omenjena skladba ideal: ali iz tega sledi, da je ideal tudi to, kar se s papirja v življenje prenese? Strokovnjaka Haberl in Mettenleiter, ki se tako hvalno o tej skladbi izrekata, sta imela pred seboj mrtvo, akoravno umetno sestavljeno partituro in le na tej podlagi sta jo presojevala. Ali bi bila ravno tako pisala, ko bi jo bila tu in tam slišala? Ako toraj g. Förster ta dva različna pojma, t. j. note na papirji in izpeljavo v praksi, loči, potem bo spoznal, da se jaz nisem nikdar in nikoli predrznil naukov dajati, kako da se mora komponirati, ampak da sem hotel le kratko naznaniti, kako da se je pelo. Če se toraj „Sanktus“ s forte pričinja, ko je v skladbi s piano zaznamovan, ali če „Benediktus“ nima nič posebnega na sebi: je mar Benz tega kriv? Moj Bog! Ali se hočemo zmiraj le hvaliti in kaditi? Sicer pa: ali ni v dopisu z Gorenjskega tudi več priznanja? Zakaj ne vidimo družega, kakor edino neljubo kritiko?

2. Da sem zamenil padajočo kvinto s padajočo kvarto, je prišlo od tega, ker nisem prišel s tem namenom k božji službi, da bi intervale študiral. Ko sem sklenil omenjeni dopis „Glasbeniku“ poslati, sem začel še le premišljevat, ali je bil v „Kyrie“ tako lepo se ponavljajoči motiv kvarta ali kvinta. Tudi sem v dopisu pri besedah „s padajočo kvarto“ mislil pristaviti: „ako se ne motim“, kateri pristavek sem pa pozneje opustil, za kar mi je še danes žal. Toraj: Erravimus! In če bi imel tudi tako plitve pojme o glasbi, da bi ne mogel kvarte od kvinte ločiti, bi se tolažil vsaj s tem, da mi ne bo treba o tej nevednosti nikomur odgovora dajati.

3. Da se „Introitus“ in „Communio“ v stolnici izpuščata, je že znana reč. (Confer „Glasbenik“ 1881 št. 4 in „Glasbenik“ 1883 št. 4 „Quia si in viridi liguo...“). Izpuščata se pa ne samo „v takih slučajih“, ampak tudi v največjih praznikih. (Confer „Glasbenik“ 1883 stran 29). Saj smo celó pri obnem zboru „Cecilijinega društva“ v Ljubljani l. 1880 pogrešali „Communio“, kar se je tudi zgodilo „po pomoti“.

4. O Veselak-ovi skladbi „Justus ut palma florebit“ je bilo brati v dopisu z Gorenjskega, da je zložena „im Volksliedertone“. Temu izrazu g. Förster zeló slab pomen pripisuje,

ker ga ilustrira z besedico „sic“. Slavnoznani cerkveni skladatelj Stehle je pa še nalašč liturgične tekste „im religiösen Volksliedertone“ komponiral, da se jih lažje naučijo bolj slabo olikani peveci „po kmetih“. (Primeri: „Anhang zu Stehle's Motettenbuch“ pag. 20.) Sicer pa dr. Witt o Veselak-ovi skladbi: „Confitebuntur coeli“ sam pravi, da je zastarela, da imamo dandanes veliko bolj in čemu jo je E. Nikl v svojem „Lauda Sion“ sprejel. To bi se znati tudi o Veselak-ovi „Justus ut palma florebit“ lahko reklo.

Ne vsojam si, da bi kot učenec svojega nekdanjega dobrega učenika g. Försterja kritiziral, ker mi manjka potrebne zmožnosti in dotičnih študij, katerih tudi ne potrebujem. Da pa kot duhovnik (ki se iz ljubezni do umetnije privatno pečam s cerkveno glasbo) govorim ali pišem, kako da se poje pri službi božji ali kako da se spolnujejo dotična liturgična določila, to se mi menda še ne bo štel v predrznost ali baharijo.

Zato mislim, da bode g. Förster pričujoče res „in charitate“ pisane vrstice blagovoljno sprejel in da bo zdaj za vselej prijateljsko poravnana ta „disharmonija.“

Jož. Lavtižar.

Novomesto, 10. avgusta. (Učiteljska konferencija.) *) V 9. dan avgusta se je vršila v gimnazijski dvorani navadna učiteljska konferencija učiteljev novomeškega okraja. Zbralo se je nad 35 učiteljev in učiteljic. Točno ob 9. uri je odprl predsednik g. J. Vodep, c. k. okrajni šolski nadzornik, zborovanje, pozdravil zbrane ter imenoval namestnikom nadučitelja g. Jeršeta. Potem se je prestopilo na dnevni red. Izvolila sta se zapisnikarja. Za tem poroča g. predsednik o stanju šol, kakor se je prepričal pri nadzorovanju. Izrazi se večinoma pohvalno o poduku kakor tudi napredku učenec, če tudi se še semtertje nahajajo kake pomanjkljivosti.

Pedagogični vprašanji ste bili ti-le na dnevnem redu: „Kako naj se goji domoljubje v šoli in zunaj šole?“ in pa „Koliko kvari in hasne učiteljeva obnaša šoli; kake lastnosti mora toraj učitelj imeti?“ Vsak učitelj je moral vsaj jedno vprašanje pismeno izdelati ter poslati izdelek vsaj do dné 2. avgusta c. k. okrajnemu šolskemu svetu.

Pri zborovanju sta poročala o prvem vprašanju g. nadučitelj A. Jerše in J. Rihteršič, o drugem pa M. Bartel in J. Novak. Razgovora o vprašanjih se je vdeležilo več učiteljev. Določijo se knjige, ki se imajo rabiti prihodnje šolsko leto. Živahen je bil razgovor o abecedniku; sklenilo se je, naj se v vseh šolah rabi Razinger-jev, ker pač ni prilično sleherno leto spreminjati šolskih knjig. Zlasti po deželi je vedna spremenjava s stroški združena.

V stalni odbor so bili voljeni večinoma stari udje, takisto tudi v knjižnični odsek. Nasvetov posebne važnosti ni bilo. Zborovanja se je vdeležil tudi namestnik c. k. okrajnega glavarja g. pl. Vestenek. Po dovršenem dnevnem redu zaključil g. predsednik zborovanje, zahvalivši se še namestniku za blagovoljno vdeležbo zborovanja. Navzoči zapojó še cesarsko himno in se razidejo ob 3/4 12. — Po tem so se zbrali k skupnemu obedu v gostilni g. R. Brunarjeve, kjer so sledile razne napitnice.

Iz notranjsko-bistriškega okraja. (Letošnja letina in še marsikaj drugega.) Tudi pri nas smo „Slovenca“, vsak dan izhajajočega,

z veseljem pozdravili. Še bolj pa smo veseli sedaj, ko vidimo, kako se naš novi dnevnik krepko in čvrsto razvija. Dopisov in duševnega gradiva mu ne primanjkuje, vsaki dan postaja bolj zanimiv. Bog daj, da bi tudi materialno dobro izhajal ter se zmiraj bolj širil po naši domovini. — Marsikaj bi rad „Slovenca“ poročal, pa naj mu danes le o nekaterih važnih rečeh pišem. Naj začnem z letino, ktera je v našem okraji srednja. Žita so lepo obetala, pa sedaj po mlatenji niso ljudje s pridelkom nič kaj zadovoljni; zrnja je malo. Krompirja in fižola kaže mnogo; bojimo se le, da bode krompir gnjil, ker se mu je zgodaj nat posušila. Sena se je nakosilo mnogo; že več let niso ljudje toliko klaje pridelali. Sadja bo malo, skoraj nič. Posebno premška fara, kateri sadjereja v dobrih letih lepega dobička prinaša, tudi letos britko čuti manjkanje sadja, posebno češpelj, ktere že več rodile niso. Pred nekoliko dnevi smo imeli še precej hudo burjo, ktera je turšico zelo ovila in poškodovala in posebno na Pivki na zrelem žitu dokaj škode provzročila. Pri vsem tem bomo, ako nam Bog še kaj hujega ne pošlje, z letino še precej zadovoljni.

Tudi pri nas se je ljudstvo z lece podučilo, kaj je storiti, kako se ravnati zaradi nevarnosti strašne šibe Božje — kolere; vsi župani so dobili potrebne ukaze in naredbe v tej zadevi. Marsikaj potrebnega in koristnega se je ukrenilo, vendar na nekaj prav važnega in sila imenitnega, kar bi znalo ne le Bistrici, temuč posredno celemu okraju pogubonosno biti, se je popolnoma pozabilo. Dasiravno ima Bistrica izvrstno vodo, po kateri se celó Tržačanom sline cedi, vendar ptujci, ko pridejo v Bistrico, prav neradi, posebno o poletnem času, vodo okusijo. Bistriška voda je, ako jo ne zajemaš brž pri izviru, sila nesnažna in okužena. Kaj še le bo, ako nas Bog s kužno boleznijo obišče! Nočemo bolj na tanjko razkladati, zakaj je bistriška voda nesnažna in v času bolezni tudi zelo nevarna, le čuditi se moramo, zakaj naše oblasti svoje pozornosti na bistriško vodo ne obračajo. Ko se skrbno vsaka luža in mlaka zasilje; bi se moralo tudi ljudem zdrave in čiste vode preskrbeti. Nadjamo se, da bo naš za občni blagor vneti in priljubljeni gospod okrajni poglavar nam tudi v tej zadevi pomagal, ter sedaj za zmeraj tej napaki konec storil. S tem bo zelo vstregel veliki večini Bistričanov in tudi drugim ljudem, kateri imajo vsaki dan pri vradnijah opraviti, ter bi si vendar včasih s požirkom hladne in zdrave vode žejo gasili. Sedaj je pa to iz zdravstvenih ozirov neobhodno potrebno.

Trnovska fara in vsa dekanija z veseljem pričakuje prihoda našega novega gosp. dekana. Veseli smo, da dobimo v preč. gosp. Urbanček-u dobrega in vnetega duhovnika, vrlega narodnjaka, dekana. Bog nam ga skorej pripelji ter mu daj, da bo dolgo in srečno pasel svojo novo čedo!

Iz Dobrne, 13. avgusta. (Gospodarstvene zadeve.) Tukajšnji oddelek štajarske kmetijske družbe je včeraj zopet zboroval.

V prvi točki dnevnega reda bila je izročitev nagrade 30 gld., ki jih je letošnji občni zbor imenovane družbe določil nekemu hlapcu, kateri že 34 let nepretrgano služi pri lastniku posestva Lemberg. Predsednik podružnice celjske, gosp. dr. Langer, je prinesel hranilnično knjižico. To je po svojem nagovoru „o delu v obče“ izročil veleč. gosp. Gajšek, kot na-

čelniku našega kroga, naj bi jo dal navzočemu službeniku, kar se je tudi po primerno spodbudljivih besedah zgodilo. Zatem je gospodar sam svojemu hlapcu podaril še drugo knjižico z enakim zneskom, njegova gospa pa šestero novih srajec, a njuni najstarejši sin je poslal tisto žepno uro, ki jo je doslej sam rabil. Da je nepričakovano odlikovanje „preveč dobrega“ človeka razveselilo, ni treba pristavljati.

Za sledečo točko, ki je prišla na vrsto, je napovedani gospod Kalman, voditelj sadje- in vinorejskemu zavodu pri Mariboru, mesto sebe poslal drugo osebo. Prišel je namreč gosp. Lopan, nadučitelj v Celji. Govoril je iz sadjerejstva o pripravljanju lepih divjakov, potem pa prestopil na razkazovanje „cepljenja z očesom“, za ktero je sedanji letni čas najugodnejši.

Pri zadnji točki — nasveti — se je nekoliko govorilo gledé zboljšanja živinorejstva v našem kraji. Gosp. nadučitelj Koderman iz Frankovlja je v tem obziru želel neko polajšavo za oddaljene kmete, zlasti hribovce. Temu se je odvrnilo, da še le leto in dan stara postava opravičenim željam žalibog nasprotuje. Predno bo pa dotični odstavek zrel za premembo, bodo se morale še nekje in gde oči odpreti.

Če še rečemo, da je zbornica bila primerno okinčana, smo s kratka opisali celi tek „slovesnosti“, ki jo je obhajalo tukajšnje kolo kmetijske družbe štajarske.

Iz Celovca, 15. avgusta. (Rogovilstvo nemškega „Schulvereina“.) Velikonemški in liberalni nazori nemškega „Schulvereina“ so že tako daleč odkriti, da mu nasprotujejo sami Nemci, kar jih je namreč še Avstriji in katoliški veri vdanih. Opominjam samo na izjave velespošt. škofa v Lincu. Koliko več morali bi še le mi Slovani temu društvu nasprotovati, kajti nam dela še drugo škodo, da nam krade otroke, jih v svojih šolah ponemčuje in po janičarsko izreja v sovražnike svojega slovanskega rodu. Ako bi „Schulverein“ ustanovljal nemške šole samo za nemške otroke, rekli bi mi: „naj se država in nemška katoliška stranka z njim zmenita, ali izreja otroke prav ali ne!“ Temu društvu pa ni toliko za nemške otroke, — saj ti imajo povsodi dovolj nemških šol — ampak njemu je bolj za ponemčevanje, zato deli „Judeževe groše“ slovenskim učiteljem, zato razprostrta svoj delokrog najbolj po slovanskih krajih!

Najbolje se to vidi na Koroškem. Ker so tukaj vse šole nemške, se pač ne more reči, da bi se nemškim otrokom kje kaka krivica godila. Vendar se je tukaj začela silna agitacija za nemški „Schulverein“. Pa po nemških krajih dežele so tiste zloglasne „Ortsgruppe“ bolj redke, tembolj pa rastejo v slovanskih delih kakor gobe iz tal. Najprej so prihrumeli v Ziljsko dolino in tam nevedne slovenske ali pa nemško-liberalne, Slovincem vrinjene župane lovili in v društvo zapisavali. Potem so se lotili celovške okolice in vstanovili „ortsgruppe“ v Timenici in v Grabstanji, kjer gospodarji glasoviti nemškutar Seebacher kot župan. Zdaj so se vrgli na pliberski okraj in tam osnovali že kake štiri „ortsgruppen“, celó v Črni na štajarski meji ktera vas je od nekaj čisto slovenska in narodna, kolikor je to na Koroškem mogoče. V Črni pač ni nemških otrok, čeravno se v šoli dovelj in še preveč nemško podučuje. Da pa „Schulverein“ ravno v takih čisto slovenskih krajih rogovili, je najboljši dokaz, da mu ni za nemške otroke,

*) Po naključji zakasnjeno. Vredn.

da v takih krajih „ortsgruppen“ dela, kjer so šole itak že nemške, je dokaz, da mu tudi ni toliko za razširjevanje blažene nemščine, ampak največ za politično agitacijo, da hoče slovenskega duha pregnati iz koroških hribov! Weitlof sam se je izrazil v Linu: „Die Aufgabe des Vereines ist es nicht, Sprachkenntnis zu vermitteln, sondern uns ist es in erster Linie um die deutsche Gesinnung zu thun.“ Te besede se nekako čudno berejo, kajti z nemškim podukom se pridobi „deutsche Gesinnung“. To pa gre le počasi, prej ko mladi zarod iz teh šol doraste, bi še dolgo časa trpelo; „Schulverein“ pa noče tako dolgo čakati, zato lovi odraščene, da pristopajo k društvu ter se s tem politično za nemško stvar zapišejo, zato vabi in obdeluje slovenske župane in kmete, nemških šol pa mu pri nas ni treba snovati, dokler država skrbi za ponemčevanje.

Vprašanje nastane: Ali bomo mi Slovenci kar križem roke držali in se čisto nič ne branili proti tem silovitim napadom „Schulvereina“? Nekaj se mora zgoditi. Ali se mora v državnem zboru narediti postava, kakoršno nasvetuje česki poslanec Kvičala, ali pa si moramo napraviti enako šolsko društvo, kakor ga imajo Nemci in Čehi. Najmanjša bramba je zmirom boljša, kakor nobena bramba. Če smo prerevni, privatne šole snovati, zamoremo pa vsaj to storiti, da naše ljudi podučimo, kaj „Schulverein“ namerava, da jih svarimo, da zložimo nekaj denarja in da za ta denar širimo lepe bukve med slovensko ljudstvo ob mejah. Reklo se bo: „Saj imate „Mir“, pa v „Miru“ podučujte Korošce; kaj še družega potrebujete!“ Kdor bi tako govoril, ne pozna naših razmer. Če v „Miru“ še tako rahlo pišemo, zapademo, ako nas kdo le tožiti hoče. V dopisu iz Medborovnic je samo to stalo, da so v sedanjem občinskem odboru nekteri „slabi gospodarji“. Prišla je tožba na žaljenje časti, vrednik se je pritožil, da to vendar ne more biti „razžaljenje“, pa pritožba je bila ovržena. Če pride stvar pred porotnike, nas bodo potlačili, ker so nam vsi več ali manj srčiti politični nasprotniki. Pač pa smejo naši nasprotniki v „Freie Stimmen“ nas psovati kolikor hočejo. Oni nas polivajo s petrolejem, mi jim zamoremo le z limonado odgovarjati. „Miru“ so tedaj roke in noge vezane, da ne more po nasprotnikih mahati, kakor bi zaslužili. Bolje bi toraj kazalo, v Ljubljani spisati in tiskati krepko politično brošuro in jo razdeliti med koroške Slovence.

Domače novice.

(Posnemanja vredno.) Da je Ljubljana po dogodbah in volitvah zadnjih let dobila popolnem slovensko lice, in to lice povsod pokazala tudi o cesarjevi navzočnosti, — to naše zagrizene nemčurje, še bolj pa nemčurke, jezi tako hudo, da svoje jeze kar skrivati ne morejo. Pa taka jeza je slepa in ker slovenske Ljubljanec ne morejo prestrojiti v nemško, dogovorili so se med seboj, da bodo vsaj pred tujci našemili jo za nemko; sklenili so namreč, po javnih sprehajališčih govoriti le nemški. In res, če greš po kakem drevoredu, kjer se sprehaja gospoda, to je: ljudje, ki nimajo nič dela, posebno ženski spol, pripadajoč vradnikom, vrši ti na uho tisto čudno žvrgoljenje, ki se že od daleč pozná za kranjsko in ljubljansko nemščino ali bolje „kuheltajč“. Tega

nepopisljivo prijetnega narečja je slišati posebno v nedeljah in praznikih v „zvezdnem“ in „Latermanovem“ drevoredu ter sploh tam, kjer se zbira in shaja spol mladih in starih nemškut; če vidiš kakega znanega narodnjaka, pa nalašč še prav glasno zažvrgole, in delajo o njem opazke, ki njihove nemške omike ne stavijo v lep svit. — Kaj, ko bi takemu ravnanju nasprot stopili narodnjaki in narodnjakinje s tem, da bi se zavezali povsod na javnih prostorih govoriti le slovenski? Pa saj med Slovenci, še celo med Slovenkami ni veliko takih, ki bi utegnili in utegnile po javnih sprehajališčih postopati brez dela, ima vsak kaj opraviti. Vendar je ta reč premisljiva vredna.

Razne reči.

— Njegovo Veličanstvo je podarilo frančiškanskemu konventu v Koprivnici svoto 300 gold., pravoslavni cerkvi v Živaji 500 goldinarjev.

— Električna razstava na Dunaji ima se otvoriti danes 16. t. m., a vse še ni dođelano. Vstopnina bode ob delavnikih po 40 kr., ob nedeljah po 30 kr. Med 5. in 6. uro morajo prostori prazni biti, da se pripravi za večerno razsvitljavo.

— Dr. Karol Krall, bivši član za vravnavo pravosodja v Bosni in Hercegovini, odlikovan je z viteškim križem reda sv. Leopolda.

— Katoliško politično društvo za kraljevino česko bode zborovalo v nedeljo 19. t. m. ob 3. uri popoldne v Kostelec na Adlerju. Program bode: 1. Kakšno je naše ljudstvo preden gre v velika mesta, in kakšno je potem, ko od tod odhaja? (dekan Boh. Hakel iz Hošic). 2. O nasledkih preobilne izdelave blaga (Vencel Žizka). 3. Tretji red sv. Frančiška in njegova važnost za socialne razmere (Jožef Sirovy, župnik v Chlenu). 4. Živimo po resničnosti (Jožef Sabato, prvomestnik v okraji). 5. Lažiliberizem po srednjih šolah (Edvard Brynih, profesor bogoslovja). 6. Dober hišni gospodar napravi dobro družino (Vencel Sedlaček, okrajni tajnik). Pristop k zboru imajo po § 13 društvenih postav gostje. Predsednik bode grof Karol Schönborn, vdeleževalo se bode več udov zgodovinskega (starega) plemstva.

— Prvi mednarodni zbor farmacevtov (lekarjev). V soboto 11. t. m. ob 10. uri dopoldne je otvoril minister uka, baron Konrad, ki je zastopal pokrovitelja presvitlega nadvojvoda Karola Ljudovika, prvi zbor farmacevtov v dvorani vrtnarske družbe. Navzoči so še bili: vojaški minister fem. grof Bylandt-Rheidt, dr. Prix, namestnik županov in mnogo drugih. Gospod predsednik razstavne komisije, lekar Waldheim, je pozdravil naučnega ministra, povdarjaje važnost take razstave, in je zaklical „slava“ presvitlemu pokrovitelju nadvojvodi. — Naučni minister je izrazil veselje, da je mogel otvoriti to važno napravo, in vošči podjetju najlepší razcvet. Potem je govoril župana namestnik dr. Prix, da pozdravi v imenu dunajske občine razstavljavce. Potem sta ogledala ministra vse prostore v razstavi, koder jih je vodil predsednik Waldheim, in sta izrazila svojo zadovoljnost o bogatosti in zanimivosti razstavnih reči.

— Nov samostan oo. Benediktincev. Mil. škof Sekovski dr. Zwerger ponudil je iz Beurona na Nemškem prognanim Benediktincem, ki so od tamkaj v Prago pribežali, stari, za časa Jožefa II. ostavljeni avguštinski samostan v Sekau na Štajarskem za bodočo domačijo in cesar so ponudbo potrdili. Nekoliko očetov tega reda podalo se je že iz Prage v Sekau, da prično priprave v cerkvi in samostanu. Krasna stara škofijska cerkev je še ohranjena in imenitna po svojem odličnem romanskem slogu. Misli se tudi učilišče kongregacije tukaj umestiti.

— Iz Sarajeva se brzojavi 14. avg. Danes jutraj ob 4 čutil se je močan potres, ki je trajal pet sekund. Zemlja se je tresla od zahoda proti izhodu.

— O koleri se iz Kahire poroča: Od 12. do 13. t. m. do 8. ure jutraj pomrlo jih je v Aleksandriji 44, v Roseti 9, v Meunfieh 46, Dekalich 60, Benisuef 45, Minich 65, in po drugih krajih 146 oseb za kolero.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 16. avg. Električno razstavo odprl je ob enajstih dopoldne slovesno cesarjevič. Vkljub slabemu vremenu je bilo navzočih čez 1000 oseb, vsi povabljeni gosti, med njimi diplomatični kór. Udje cesarske rodovine bili so navzoči pri otvorjenji. Cesarjevič, o svojem prihodu pozdravljen z živahnimi klici, s cesarsko pesmijo, po komiteju pa najponižnejše, podal se je v „cesarski paviljon“, kjer ga je ogovoril predsednik komiteja, baron Erlanger, zahvalja se cesarjeviču za sprejetje protektorata, cesarju in cesarjeviču za podporo razstave in unanjim vladam za mnogoštevilno vdeleževanje; slednjič prosil je cesarjeviča, naj odpre električno razstavo. Cesarjevič odgovoril je na ta ogovor, ter povdarjal važnost elektricitete za prihodnost; rekel je, da morda ni le primerljive, da je tretja, pa največa električna razstava v gostoljubnem zidovji Dunaja in da kaže na važne, pomenljive, z Dunaja izhajajoče iznajdbe. Omenja dalje, da je razstava cesarstvu in Dunaju na čast in izreče prijateljskim državam hvalo za dragoceno vdeležbo.

Cesarjevič za tem naznani v imenu cesarjevem, da je razstava odprta. Govoru cesarjevičemu je vse vriskalo. Potem je cesarjevič obhodil vso razstavo, vsakega razstavljalca popraševal, ter imel zá-nj pohvalne in spodbudljive besede.

Zagreb, 16. avgusta. Zadnja noč ni bila brez nemirov, kanoniku Taljanu in nekemu magistratnemu uradniku so pobili okna. Na Jelačićevem trgu so se razgrajaleci vstavljali vojaški patroli, ktera je rabila orožje. Gospóske so vkrenile naredbe za zabranenje daljih nemirov.

Dunajska borza.

14. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 85	kr.
Sreberna „zlata“ renta, davka prosta	79 „ 55	„
4% avstr. zlata „renta, davka prosta	99 „ 80	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ 50	„
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 85	„
„ „ 4%	88 „ 90	„
„ „ papirna „renta 5%	87 „ 25	„
Kreditne akcije	160 gld. 298	75 „
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld. 113	„
„ avstr.-ogerske banke	839 „	„
„ Länderbanke	113 „	25 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	650 „	„
„ državne železnice	318 „	75 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	224 „	75 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107 „	60 „
Ferdinandove sev.	105 „	50 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120	50 „
4% „ 1860	500 „ 134	75 „
Državne „srečke“ iz l. 1864	100 „ 170	50 „
„ „ 1864	50 „ 170	„
Kreditne srečke	100 „ 173	40 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23	25 „
Rudolfove srečke	10 „ 21	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	103 „	„
London	119 „	85 „
Srebro	— „	„
Ces. cekini	5 „	66 „
Francoski napoleond.	9 „	49 „
Nemške marke	58 „	35 „